

Nepaprasti metai Merkinei ir muziejui

Laisvės ir kovų muziejaus pastato rekonstrukcijos projekto pasiūlymas.
UAB „AEVN“.

Nepaprasti 2020-ieji. Turbūt taip galime įvardyti besibaigiančius metus. Važiavome dviem karietomis... Kažkodėl būtent karietas priminė skaičiai 20 ir 20. „2“ kaip žirgas, „0“ kaip karieta. Kitas gijažvelgs, kad 20 + 20 bus 40. O italų kilmės žodis quarantin būtent ir reiškia skaičių keturiasdėsimt.

Nepaisant karantino, didesnę metų dalį suvaržyto išprasto gyvenimo, nežinios, netikrumo jausmo, 2020-ieji Merkinei ir muziejui buvo geri. Sakyciau, neiprastai geri.

Antai Merkinės pilies teritorijoje, buvusioje dvarvietėje, liepa veiklą pradėjo ir raumenis prieš 2021 metus pasitikrino UAB „Milio fabrikas“ su Vytaru Radzevičiu, priešakyje („Pasaulio puodai“).

Rugpjūti, po išpūdingos baisaus sovietinio pastato renovacijos, duris atvėrė restoranas „Dzūkynė“ (vad. Marius ir Živilė Valukynai). Toliau gurmanus į Merkinę kviečė bistro „Šilo kopa“ (vad. Edita Semeniukienė).

Šis trio suskambėjo taip, kad imta kalbėti apie Merkinės, kaip kulinarijos sostinės, mitą. Apie jį jau buvo girdėjęs netgi atsargusistorikas Vykintas Vaitkevičius, liepos 6-ają vedęs Merkinėje ekskursiją apie mitologinę Merkinę.

Mitai, kaip ir piliakalniai, turi savybę traukti žmones. O jų į Merkinę šią vasarą traukė tiek, kad Merkinės senibuvis ir visada turintis ką pasakyti Mindaugas Lapelė labai tiksliai įvardijo: „Merkinė to-

kiai šlovei nepasiruošusi“...

Mindaugas, žinoma, omeny turėjo nesutvarkytas miestelio gatvės, neįsprestas parkavimo, gatvių apšvietimo ir kitas problemos, kurios daugelių metų nesulaukė tinkamo dėmesio...

Tačiau šiais metais gerų ženklų Merkinei gerokai daugiau nei būgū. Antai šiuo metu kapitaliai renovuojami Merkinės Vinco Krėvės gimnazijos (vad. Regina Sakalauskienė) pastatai, atnaujinamos patalpos, išsigyamas inventorius.

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato (vad. Eimutis Gudelevičius) kruojamu projektu tvarkoma Merkinės piliakalnio aplinka, atnaujinant laiptai, iрengiami takai, informaciniai stendai.

Varėnos pirmės sveikatos priežiūros centro direktoriaus Dano Bortkevičiaus rūpesčiu Merkinės filiale renovuota šildymo sistema, atnaujintos ambulatorijos bei slaugos ligoninės patalpos, iрengti kabinetai gydytojams, konsultantams, sutvarkytas kiemelis ligo-niam.

Varėnos rajono savivaldybės administracijos (vad. Alyvydas Verbickas) rūpesčiu rengiamas 30-ies Merkinės miestelio gatvių asfaltavimo projektas. Dalies gatvių asfaltavimo darbai jau pradėti. Taip pat iš esmės tvarkomas ir jau asfaltuojamas kelias Merkinė – Ryliškiai, taip pat kelias į Merkinės piramidę.

Iki metų pabaigos turi būti pa-

rengtas memorialo Dainavos apygardos partizanams ir buvusio Laisvės kovų ir kančių muziejaus renovacijos techninis projektas. Dar šiemet savivaldybės rūpesčiu atnaujintos memorialinės lentos su žuvusiu partizanu vardu.

Lapkričio pradžioje Varėnos rajono savivaldybės administracija pasiraše sutartį dėl Vazos namo tvarkybos darbų techninio projekto parengimo. Techninių projekto parengimas bus tas pamatas, nuo kurio bus galima atsišpirti siekiant finansavimo projekto tēstinumui.

Gražius renginius, kaip iрprasta, talkinamas Varėnos kultūros centro kolegų ir kitų partnerių, suorganizavo Merkinės kultūros centro kolektyvas (vad. Jurgita Keršienė). Išimintiniai iš jų: „Mitologinė Merkinė“, roko opera „Priesaika“, žydų kultūrai skirti renginiai.

Gražiai susitvarkė ir po renovacijos duris atvėrė UAB „Dainavos prekybos“ valdoma parduotuvė „Aibė“, šalia turgelio sekmingai startavo greito maisto mėgėjų džiaugsmas – Merkinė užkandinė.

O ką gi 2020 metais su tomis karietomis sugerbėjo išvairuoti muziejus? Ar neįklimpome karantino smėlynouse? O jei įklimpome, ar neapaugome samanomis? Norisi tikėti, kad ne.

Muziejų per keletą laisvės mėnesių aplankė per 4000 lankytojų. Dirbdami gi suvaržytu režimu didesni dėmesi galejome koncentruoti į kitas muziejaus funkcijas: tiriamąją veiklą, projektines veiklas, komunikaciją. Tad trumpai apie jas.

Rugpjūti visuomenei pristatėme nuo 2018 metų rengtą knygą „22-eji nepriklausomybės metai Merkinėje (1918–1940)“ (autoriu kolektyvas, sudarytojas Mindaugas Černiauskas).

Netrukus pasirodė ir 120 psl. gi das žygeiviams „A. Ramanauskas-Vanago laisvės kovų takais“, prisidėstantis prie Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato parengto pažintinio maršruto partizanų takais populiarinimo.

Projekto „Sienos prisimena. Merkinė“ kūrėjai.

Rudenipop, po ilgų mėnesių tyrinėjimų ir kruopštus darbo, 3D rekonstrukcijas XVIII a. Merkinės miesto tema pristatė muziejaus mokslinis darbuotojas Žygimantas Buržinskas.

Pasitelkę išpūdingas rekonstrukcijas galime suvokti, kokia Merkinė buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikais, ko netekta per karus ir okupacijas. Su rekonstrukcijomis galite susipažinti muziejaus svetainėje internete skyrelje „Idomybės“ (www.merkinesmuziejus.lt).

Rugsėjo mėnesį merkiniečių dėmesi prikaustė kitas, profesionalų mena populiarinantis muziejaus kuruotas projektas „Sienos prisimena“. Ant vienos iš sovietmečių rekonstruotų sinagogų roboto „Alberto“ ištapytas Merkinės žydų istoriją primenantis portretas „Soferis“.

Ši projekto igyvendinti padėjo lietuvių menininkė Lina Slipavičiūtė, į pagalbą pasikvietusi minėto roboto kūrėjus ir savininkus, menininkus iš Estijos – Mihkel Joala ir „Spray Printer Technologies“ vadova Richard Murutar.

Estų darbų geografija tėsiasi per visą pasaulį nuo Los Andželė iki Filipinų. Nuo šio rudens šios inovatyvios kompanijos darbų žemėlapyje yra ir Merkinė (žr. <https://www.robotmuralist.com/>).

Rugsėjo 23 dieną po pusantį metų užtrukusios renovacijos duris lankytojams pagaliau atvėrė Merkinės krašto muziejaus padalinys Subartonyse – Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialinis muziejus.

Cia koordinuodamis projekta daug pastangų idėjo Varėnos rajono savivaldybės administracijos Investicijų skyriaus specialistai bei muziejaus muziejininkė Evelina Buržinskienė.

Kartu su atnaujintu muziejumi į muziejininko pareigas priimtas naujas darbuotojas Deividas Preišgalavičius, atversiantis naujus

puslapius Krėvės muziejaus istorijoje.

Šiuo metu kuriamas ir iki kitų metų pavasario turėtų būti sukurtas interaktyvus edukacinis žaidimas 1945 metų gruodžio 15 dienos Merkinės mūšio tema.

Šis projektas gražiai susišaukia su jau minėtu Vanago kelio projektu ir šiuo metu kuriama skulptūra Lietuvos partizanų vadui ir Merkinės bataliono vadui Adolfui Ramanauskui-Vanagui (aut. Gintautas Lukošaitis).

Kalbant apie skulptūrą, dėkojame visiems, patikėjusiems idėja ir prisidėjusiems prie Vanago skulptūros projekto auka. Taip pat norisi padėkoti Lietuvos kultūros tarybai, kuri finansavo išvardytus muziejaus projektus.

Žinoma, dalis šių darbų yra 2019 metų idirbio rezultatas. O ką gi planuojame šių metų pabaigoje 2021-iesiems? Prioritetų sąraše – istorinės Merkinės rotušės dalies teritorijos išsamūs archeologiniai tyrimai (I etapas), kurie ne tik pratūtins muziejaus ekspoziciją naujais eksponatais, bet ir sudarys sąlygas ateityje priimti vienus ar kitus sprendimus dėl rotušės ar jos akcentų susigrąžinimo.

Kitų metų planuose ir kiti projektai: audiogado muziejaus lankytojams sukūrimas, knygos apie Merkinės krašto kartografiją parengimas, darbas su muziejaus fondais, edukaciinių programų kūrimas.

Taip pat tikėkimės, kad pagaliau pavyks į aikštės prieigas iš muziejaus perkelti karaliaus Vladislovo Vazos biustą. Ž.Buržinskas jau atliko archeologinius tyrimus, o finansuojant restoranui „Dzūkynė“ jau užsakytas biusto postamentas.

Vilkimės sekmingų darbų, kuriuos padarome tik drauge.

Sékmės visiems 2021-aisiais!

Mindaugas ČERNIAUSKAS
Merkinės krašto muziejaus direktorius

Roko operos „Priesaika“ akimirka.

Žygimanto BURŽINSKO nuotr.

Kultūros puslapius „Slenksčiai“ remia Spaudos, radio ir televizijos reмimo fondas

